

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2019-4-25>

В. Л. Кириченко

адвокат,
аспірант кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

У статті розглянуто особливості розгляду судом клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру та заяви представника закладу з надання психіатричної допомоги щодо продовження, зміни, припинення таких заходів. Установлено, що кримінальним процесуальним законом України не регламентовані порядок проведення судового розгляду такого клопотання та заяви представника (лікаря-психіатра) закладу з надання психіатричної допомоги щодо продовження, зміни або припинення примусових заходів медичного характеру. З'ясовано, що передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України правила складання клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру містять ознаки спонукання судді органами досудового слідства до прийняття ним відповідного рішення у справі та можуть призвести до правового пуризму. Визначено, що кримінальна процесуальна діяльність суду в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру спрямована на посилення процесуальних гарантій особам, що вчинили суспільно небезпечне діяння у стані неосудності, але потребує подальшої нормативної регламентації. Проаналізовано позиції науковців щодо складу суддів, що мають розглядати справи про застосування примусових заходів медичного характеру. Зазначено, що суди під час визначення суспільної небезпеки особи орієнтуються не лише на висновки судової психіатричної експертизи щодо захворювання особи та його перебігу на момент розгляду клопотання, а також на тяжкість суспільно небезпечного діяння та встановлюють вид примусових заходів медичного характеру з урахуванням санкції статті КК. Зроблено висновок, що посиленню гарантій неосудних осіб слугуватиме розгляд кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру судом у складі колегії суддів. Запропоновано доповнити статтю 31 КПК та зазначити, що кримінальне провадження в суді першої інстанції щодо застосування примусових заходів медичного характеру та заяви представників закладів з надання психіатричної допомоги (лікарів-психіатрів), що розглядається у порядку статті 514 КПК, здійснюється колегіально судом у складі трьох суддів.

Ключові слова: примусові заходи медичного характеру, судово-психіатрична експертиза, неосудна особа, кримінальна процесуальна діяльність суду, правосуддя.

Постановка проблеми. Сучасна концепція кримінального процесуального закону України розмежує загальний та особливий порядок кримінального провадження. У КПК 2012 року кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру

(далі – ПЗМХ) віднесене до таких, що здійснюються в особливій процесуальній формі, проте сам порядок проведення такого провадження та особливо розгляд заяви представника (лікаря-психіатра) закладу з надання психіатричної допомоги щодо продовження, зміни або припи-

нення ПЗМХ не регламентовані, що може мати наслідки застосування до неосудних осіб невідповідних їх суспільної небезпеки видів ПЗМХ та надмірне перебування у закладах з надання психіатричної допомоги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Особливості судового слідства у кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ на цей час малодосліджені. Цьому питанню присвячений розділ дисертаційної роботи Н.М. Сенченко (2013 р.), але не з усіма висновками дослідника можна погодитися. Окремі думки викладені у працях В.Ф. Гаєвого, О.В. Крикунова, А.М. Ященко.

Мета статті – дослідити деякі проблемні питання здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Наріжним камінням побудови громадянського суспільства є визнання природного права людини. Природнича правова концепція бачить мету правосуддя в пошуку суду справедливості у конкретному випадку. Виходячи з цього, правосуддя існує для захисту справедливості, яка матеріалізується в основних і невідчужуваних правах людини [1, с. 240].

Прийняття нового КПК України 2012 року, який визначає порядок кримінального провадження на засадах змагальності, безсумнівно, призвів до зміни в розумінні підходів щодо кримінальної процесуальної діяльності суду. М.І. Шевчук підкреслює, що на сучасному етапі характер, обсяг і межі реалізації повноважень суду в кримінальному процесі зумовлені змагальною формою кримінального процесу та зміною кримінально-процесуальної політики держави в бік гуманізації кримінального судочинства та забезпечення високого ступеня захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина від неправомірних посягань [2, с. 376]. Отже, у сучасній українській концепції судочинства поняття «правосуддя» та «справедливість» є співвідносними настільки, що розуміння одного неможливо без іншого, а головною метою (функцією) держави у сфері правосуддя стає створення механізму досягнення справедливості в кожному судовому провадженні та для кожного, чиїх інтересів стосується судовий розгляд.

Конституційний принцип гласить, що суддя, здійснюючи правосуддя, є незалежним та керується верховенством права (ст. 129 Конституції). У Монреальській універсальній декларації про незалежність правосуддя (1983 р.) неза-

лежність судді трактується як обов'язок судді приймати безсторонні рішення згідно з власною оцінкою фактів і знанням права, без будь-яких обмежень, впливів, спонук, примусів, загроз або втручання, прямих або непрямих, з будь-якого боку і з будь-яких причин [3]. На думку А.П. Рачинського та А.В. Огілька, принцип незалежності суддів означає незалежну процесуальну діяльність під час здійснення правосуддя, тобто в процесі розгляду й вирішення спорів про право на основі матеріального й процесуального, керуючись професійною правосвідомістю суддів, і в умовах, що виключають сторонній вплив на них [4, с. 72]. З позицій чинного КПК забезпечення кожному неупередженого судового розгляду є одним із завдань кримінального провадження (ст. 2). Пленум Верховного Суду України в постанові № 7 від 03.06.2005 року «Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування» роз'яснив судам, що визнання особи неосудною чи обмежено осудною належить виключно до компетенції суду, але разом із тим зазначив, що ПЗМХ мають застосовуватися лише за наявності у справі обґрунтованого висновку експертів-психіатрів про те, що особа страждає на психічну хворобу чи має інший психічний розлад, які зумовлюють її неосудність або обмежену осудність і викликають потребу в застосуванні щодо неї таких заходів, – висновку судово-медичної експертизи. При цьому Пленум зауважив, що суди повинні критично оцінювати зазначені висновки з точки зору їх наукової обґрунтованості, переконливості й вмотивованості; ці висновки не мають наперед установлені сили, не є обов'язковими для суду, але незгода з ними має бути вмотивована у відповідних судових рішеннях [5].

Згідно з частиною другою статті 503 КПК, якщо під час досудового розслідування будуть установлені підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ, слідчий, прокурор виносить постанову про зміну порядку досудового розслідування і продовжує його в особливій процесуальній формі за правилами глави 39 КПК. Законодавець передбачив дві форми закінчення досудового розслідування в кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ: закриття кримінального провадження або складання клопотання про застосування ПЗМХ. У разі якщо особа вчинила суспільно небезпечне діяння в стані неосудності та продовжує внаслідок хвороби становити небезпеку для суспільства та для себе, то слід-

чий, прокурор складають клопотання про застосування ПЗМХ.

На відміну від обвинувального акту, який не може містити власну думку слідчого, прокурора щодо виду та строків покарання, законодавець у частині другій статті 292 КПК встановив, що клопотання про застосування ПЗМХ має відповідати вимогам статті 291 цього Кодексу, тобто правил щодо складання обвинувального акту, але також містити інформацію про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати, та пропозицію щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я. Виходячи з аналізу статей 291, 292 КПК, О.О. Торбас сформулював загальний перелік положень, які повинні міститися в клопотанні про застосування ПЗМХ, серед яких позначив як обов'язкові: обґрунтування необхідності застосування ПЗМХ із зазначенням самого заходу, який необхідно застосувати, та думку слідчого (прокурора) щодо можливості особи бути присутньою під час судового розгляду [6, с. 134–135]. Незважаючи на те, що цей підхід до складання клопотання про застосування ПЗМХ є нормативно закріпленим, вважаємо його неправильним, таким, що не відповідає сучасній концепції розподілу кримінальних процесуальних функцій слідчого, прокурора, судді.

Визначити вид ПЗМХ – це означає надати оцінку медичному та юридичному критеріям, як окремо, так і в їх сукупності. Зрозуміло, що пропозицію щодо виду ПЗМХ слідчий, прокурор можуть дати лише з огляду на висновки судової психіатричної експертизи, проведення якої у кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ є обов'язковим. На жаль, актуальною залишається тема щодо експертних помилок під час проведення судово-психіатричної експертизи. С.С. Шум зазначає, що причинами експертних помилок є порушення вимог процесуального законодавства, недотримання науково обґрунтованих методик експертного дослідження, недостатність медичної документації, велике навантаження на експерта, особисті якості експерта, а також не виключається можливість впливу думок інших експертів, що мали більший досвід [7, с. 88]. А.В. Шульженко вважає, що експертний висновок має вторинний характер по відношенню до раніше отриманих доказів. На її думку, експертиза є доказом доказу, який встановлює новий факт або підтверджує відомий, та водночас це новий доказ, створений за результатами дослідження

за допомогою використання спеціальних знань [8, с. 152–155]. Складність надання оцінки такому доказу як експертному висновку полягає саме в тому, що він будується на сукупності інформації, зібраної під час досудового розслідування або судового розгляду справи, та залежить від багатьох факторів, у тому числі якості слідства, фахової підготовки експерта, дотримання принципів незалежності, об'єктивності та обґрунтованості тощо. Лунають навіть пропозиції від науковців щодо закріплення в КПК України положення про обов'язкову участь у судовому розгляді справ про застосування ПЗМХ експертів чи експерта, який брав участь у складанні висновку по справі [9, с. 133].

Слово «пропозиція» має декілька близьких один до іншого семантичних значень. Пропозиція – це те, що пропонується чий-небудь увазі, виноситься на обговорення, розгляд; пропозиція – це порада, вказівка відносно того, як діяти, що робити; пропозиція – це те, що пропонується кому-небудь замість чогось або на вибір як угода, умова [10, с. 1164]. Закладена у частині другій статті 292 КПК норма щодо правил складання клопотання про застосування ПЗМХ насправді містить ознаки спонукання судді органами досудового слідства до прийняття ним відповідного рішення, а також перекладає кримінальну процесуальну функцію здійснення правосуддя виключно судом на орган досудового слідства. Будь-які угоди між державними органами щодо покарання або застосування інших заходів кримінально-правового характеру в правовій державі є неприпустимими, оскільки відкривають шлях до корупції та зловживань, зазіхають на справедливе вирішення справи, сприятимуть правовому пуризму, тобто надмірно формальному, бюрократичному застосуванню правових норм і вчинення дій, що мають юридичне значення, безвідносно врахування їх доцільності, виходячи з обставин конкретної справи й необхідності забезпечення ефективного захисту прав, свобод та інтересів [15, с. 162]. В аспекті зазначеного, на наш погляд, слушною є думка Н.М. Сенченко про зміну назви глави 39 КПК на «Кримінальне провадження щодо вирішення питання застосування примусових заходів медичного характеру» [16, с. 153].

Частина друга статті 292 КПК стосовно надання у клопотанні про застосування ПЗМХ пропозиції щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я також вступає у суперечність із частиною першою статті 512 КПК, якою встанов-

лено, що судовий розгляд здійснюється в судовому засіданні за обов'язковою участю фізичної особи, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ. Питання особистої участі такої особи, в тому числі з огляду на її стан здоров'я, форми участі в судовому засіданні, має вирішуватися виключно судом за чітко встановленою процедурою з дотриманням усіх процесуальних гарантій.

Особливості судового слідства у кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ на цей час малодосліджені. О.В. Крикунов вказує на недостатню правову регламентацію порядку провадження справ про застосування ПЗМХ у місцевому суді [9, с. 133]. До цього висновку слід додати, що в цілому в КПК 2012 року, незважаючи на те, що кримінальне провадження щодо застосування ПЗМХ віднесене до тих, що здійснюються в особливій процесуальній формі, сам порядок проведення такого провадження та особливо розгляд заяви представника (лікаря-психіатра) закладу з надання психіатричної допомоги не регламентовані.

А.М. Яценко вбачає діяльність суду щодо застосування ПЗМХ у прийнятті у відповідному документі рішення про призначення певного виду таких заходів, продовження, зміну або припинення. Під час такої діяльності суд вирішує низку питань кримінально-правового характеру, до числа яких відноситься питання, пов'язане з реалізацією принципу індивідуалізації цих примусових заходів [11, с. 113]. Під індивідуалізацією ПЗМХ слід розуміти конкретний вид ПЗМХ, що призначається особі відповідно до ступеню її суспільної небезпеки ухвалою суду. Кожний визначений законом вид ПЗМХ має певну ступень обмеження свободи людини з одночасним здійсненням примусового медикаментозного лікування. В.Ф. Гаєвий характеризує такі заходи, як державний примус, який не є формою реалізації кримінальної відповідальності, та викликані міркуваннями безпеки суспільства, й тому вони мають бути мінімальними і достатніми для досягнення цієї мети [12, с. 6]. Кримінальна процесуальна діяльність суду в кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ полягає у: встановленні підстав для застосування ПЗМХ; визначенні ступеню суспільної небезпечності особи з розладами психіки та поведінки; визначенні мінімальних і достатніх умов, необхідних для зменшення або усунення (у разі можливості за умови лікування) суспільної небезпеки особи. За змістом ця діяльність є особливою, вимагає від суддів

додаткових знань, зокрема у сфері судової психіатрії, та має певні складнощі з точки зору як організації судочинства, так і з'ясування обставин справи. Одним із таких питань є визначення складу суддів для розгляду клопотання про застосування ПЗМХ та заяви представника (лікаря-психіатра) закладу з надання психіатричної допомоги про продовження, зміну чи припинення ПЗМХ.

За концепцією чинного КПК кримінальне провадження в суді першої інстанції щодо злочинів, за вчинення яких передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк більше десяти років, здійснюється колегіально у складі трьох суддів; щодо злочинів, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі, – у складі трьох суддів, а за клопотанням обвинуваченого – судом присяжних у складі двох суддів та трьох присяжних (ст. 31). Отже, визначення складу суду поставлено в залежність від терміну позбавлення свободи людини. Ухвалою суду про застосування (продовження) ПЗМХ термін цих заходів не встановлюється з огляду на неможливість спрогнозувати перебіг лікування психічного захворювання та його вплив на зменшення суспільної небезпеки особи. Під час моніторингу термінів перебування осіб у закладах з надання психіатричної допомоги Уповноваженим з прав людини Верховної Ради України зроблено висновок щодо залежності продовження застосування ПЗМХ не від їхнього стану здоров'я та суспільної небезпеки внаслідок психічного розладу, а від виду протиправного діяння, яке вони вчинили [13, с. 302].

Згідно з частиною 1 статті 94 КК України суд застосовує конкретний вид ПЗМХ залежно від характеру та тяжкості захворювання, тяжкості вчиненого діяння, з урахуванням ступеня небезпечності психічно хворого для себе або інших осіб. За частиною п'ятою цієї статті госпіталізація до закладу з надання психіатричної допомоги із суворим наглядом може бути застосована судом щодо психічно хворого, який учинив суспільно небезпечне діяння, пов'язане з посяганням на життя інших осіб, та за своїм психічним станом і характером вчиненого суспільно небезпечного діяння становить особливу небезпеку для суспільства. За частиною четвертою цієї ж статті госпіталізація до закладу з надання психіатричної допомоги з посиленням наглядом може бути застосована судом щодо психічно хворого, який учинив суспільно небезпечне діяння, не пов'язане з посяганням на життя інших осіб, і за своїм психічним станом

не становить загрози для суспільства. Таким чином сформульоване правило визначення типу закладу з надання психіатричної допомоги особі, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ, ставить у пряму залежність від ПЗМХ від протиправного діяння, за яке передбачена кримінальна відповідальність, при цьому усуваючи значення медичного аспекту, яким визначається психічний стан особи. Тому суди, визначаючи суспільну небезпеку особи, орієнтуються не лише на висновки судової психіатричної експертизи щодо захворювання особи та його перебігу на момент розгляду клопотання, а також на тяжкість суспільно небезпечного діяння та встановлюють від ПЗМХ, виходячи із санкції статті КК. За такого підходу до вирішення питання про призначення судом конкретного виду ПЗМХ криється незабезпеченість особі з розладами психіки та поведінки мінімальних і достатніх для досягнення мети заходів, унаслідок чого особа фактично перебуває у закладі з надання психіатричної допомоги термін, що відповідає передбаченому санкцією відповідної статті Особливої частини КК покаранню за злочин.

ЄСПЛ наголошує, що медичне втручання, здійснене проти волі заявника, становить втручання в його право на приватне життя, зокрема у право на фізичну недоторканість (п. 107) [14]. Н.М. Сенченко пропонує у випадку об'єднання в одне провадження матеріалів кримінального провадження, яке здійснюється в загальному порядку, та матеріалів провадження щодо застосування ПЗМХ, розглядати їх колегіальним складом суду першої інстанції, якщо може бути призначена міра покарання хоча б одному з обвинувачених більше десяти років позбавлення волі, або судом присяжних за клопотанням хоча б одного з обвинувачених у вчиненні злочинів, за які передбачено довічне позбавлення волі [16, с. 165]. На нашу думку, враховуючи те, що ПЗМХ є не лише заходом, що обмежує свободу людини, а також медикаментозним втручанням у здоров'я людини без її згоди, однією з процесуальних гарантій призначення особі відповідного її психічному стану на момент розгляду клопотання або заяви представника закладу з надання психіатричної допомоги виду ПЗМХ є проведення судового розгляду в складі колегії суддів.

Висновки і пропозиції. Кримінальна процесуальна діяльність суду в кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ спрямована на посилення процесуальних гарантій особам,

що вчинили суспільно небезпечне діяння в стані неосудності. У КПК України 2012 року, незважаючи на те, що кримінальне провадження щодо застосування ПЗМХ віднесене до таких, що здійснюються в особливій процесуальній формі, сам порядок проведення такого провадження та особливо розгляд заяви представника (лікаря-психіатра) закладу з надання психіатричної допомоги не регламентовані. Закладена в частині другій статті 292 КПК норма щодо правил складання клопотання про застосування ПЗМХ, яка передбачає надання слідчим, прокурором пропозицій стосовно виду ПЗМХ, а також щодо особистої участі особи в судовому розгляді містить ознаки спонукання судді органами досудового слідства до прийняття ним відповідного рішення, а також перекладає кримінальну процесуальну функцію здійснення правосуддя виключно судом на орган досудового слідства, тому потребує переосмислення з позиції незалежності кримінальної процесуальної діяльності суду. З метою захисту прав неосудних осіб на примусове лікування в умовах, достатніх для вилікування та зменшення суспільної небезпеки особи, судовий розгляд клопотання про застосування ПЗМХ, а також розгляд заяви представника закладу з надання психіатричної допомоги про продовження, зміну та припинення ПЗМХ слід здійснювати у складі колегії суддів. Для цього необхідно доповнити частину другу статті 31 КПК України та зазначити, що кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру і заяви представників закладів із надання психіатричної допомоги (лікарів-психіатрів), що розглядається в порядку статті 514 КПК, здійснюється колегіально судом у складі трьох суддів.

Список використаної літератури:

1. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення : колективна монографія / А.М. Бернюков та ін. Київ, 2009. 316 с.
2. Шевчук М.І. Функції суду в сучасному кримінальному провадженні України. *Вісник Львівського університету. Серія Юридична*. 2014. Вип. 59. С. 370–378.
3. Про незалежність правосуддя : Монреальська універсальна декларація (Перша світова конференція по незалежності правосуддя, 1983 р.). URL: <http://www.judges.org.ua/article/d5.htm>
4. Рачинський А.П., Огілько А.В. Незалежність суддів як передумова функціонування самостійної й авторитетної судової влади, що відповідає Європейській системі цінностей та стан-

- дартів захисту прав людини. *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2016. № 1. С. 66–74.
5. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 03.06.2005 р. № 7. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05>
 6. Торбас О.О. Форми закінчення досудового розслідування за кримінальним процесуальним кодексом України : монографія. Одеса : Юридична література, 2015. 168 с.
 7. Шум С.С. Експертні помилки в діяльності судово-психіатричного експерта. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2013. № 1 (13). С. 84–91.
 8. Шульженко А.В. Експертний висновок як доказ вини і невинуватості особи у кримінальному процесі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 3. Т. 2. С. 152–155.
 9. Крикунов О.В. Особливості судового слідства в справах про застосування примусових заходів медичного характеру. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 2. С. 131–135.
 10. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
 11. Яценко А.М. Застосування примусових заходів медичного характеру : призначення, продовження, зміна та припинення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2014. Вип. 1. Т. 3. С. 113–118.
 12. Гаєвий В.Ф. Участь прокурора у судовому кримінальному провадженні про застосування примусових заходів медичного характеру : навчально-практичний посібник. Київ : Національна академія прокуратури України, 2013. 48 с.
 13. Доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Київ, 2017. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>
 14. Акоюн проти України : Рішення Європейського Суду з прав людини від 05.06.2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a13
 15. Сакара Н.Ю. Правовий пуризм та спроба його «легалізації» в проєкті цивільного процесуального кодексу. *Україна на шляху до Європи : реформа цивільного процесуального законодавства* : міжнар. наук.-практич. конф. (м. Київ, 7 липня 2017 р.). Київ : ВД Дакор, 2017. С. 159–164.
 16. Сенченко Н.М. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2013. 224 с.

Kyrychenko V. L. Some problems of administering justice in criminal proceedings on the application of compulsory medical measures

The article deals with the peculiarities of the court's consideration of the petition for the use of compulsory measures of a medical nature and the statement of the representative of the institution for providing psychiatric help on the continuation, change, termination of such measures. It is established that the criminal procedural law of Ukraine does not regulate the procedure for judicial review of such a petition and the statement of a representative (psychiatrist) of an institution for providing psychiatric help in the continuation, modification or termination of compulsory medical measures. It has been found out that the rules laid down by the Criminal Procedure Code of Ukraine for filing a petition for the use of compulsory measures of a medical nature contain indications of the urging of a judge by the pre-trial investigation authorities to make a decision in the case and may lead to legal purism. It has been determined that criminal proceedings of a court in criminal proceedings concerning the use of compulsory measures of a medical nature are aimed at strengthening procedural guarantees for persons who have committed a socially dangerous act in a state of insanity, but which require further regulatory regulation. It is noted that the courts, when determining a person's social danger, focus not only on the findings of the forensic psychiatric examination on the person's illness and its course at the time of the petition, but also on the gravity of the socially dangerous act and establish the type of compulsory medical measures taking into account criminal sanctions. The positions of the scientists on the composition of the judges, which should consider cases on the use of compulsory measures of a medical nature, are analyzed. It is concluded that the strengthening of the guarantees of insane persons will be served by the criminal proceedings concerning the use of compulsory measures of a medical nature by a court within the panel of judges. It is proposed to supplement Article 31 of the Code of Criminal Procedure with regard to criminal proceedings concerning the application of compulsory measures of a medical nature.

Key words: *compulsory medical measures, forensic psychiatric examination, insane person, criminal procedural activity of the court, justice.*